

KOLONIZAZIO ENERGETIKOA

ZER DEN BADAKIZU? EXTREMADURAN

BAI: **ORAIN BERRIZTAGARRIEN**

IZENEAN ARPILATUKO DUTE

Iberdrolak Europako planta fotovoltaiko handiena zabaldu du Espainiako Estatuan, Extremadurako Torrecillas de la Tiesa herrian. 590 megavatioko potentziakoa eta 1,5 milioi modulekin, 334.000 etxebizitza hornitzeko adina “energia garbi” sortuko duela azpimarratu dute. Ez da lurralde hartan eraikitzen den halako lehena, eta megaproiektu gehiago daude bidean. Hainbat adituk “kolonizazio energetikoa” deitu dio horri, munduko toki txiroenetan bezalaxe, Europa hegoaldean laster ezagutuko duguna.

 URKO APAOLAZA AVILA

Francisco Pizarroren izena jartzea planta fotovoltaiko bati, zinikoa ere suertatuko zaio bati baino gehiagori, kontuan edukita Trujilloko (Extremadura, Espainiako Estatua) plazaren erdian zaldi gainean eskultura duen konkistatzaileak nolako barrabaskeriak egin zituen Hego Amerikako espainiar kolonietan, urreaz eta zilarraz baliatzeko. Orain boroa, telurioa edo litioa erauzten dituzte multinazionalak hango meatzetatik –Extremaduran litio meatzeen kontra oihukatzen duten bitartean–, besteak beste eguzki plakak egin eta energia “garbia” gordetzeko.

Iberdrolak abuztuaren 10ean iragarri zuen Europako planta fotovoltaiko handiena zabaldu duela Extremadurako Torrecillas de la Tiesa eta Aldeacentena

nera herrien artean. Konpainia elektrikoak urtebeteren buruan 1,5 milioi eguzki plaka edo modulu jarri ditu lehen nekazaritzarako eta abeltzaintzarako erabiltzen ziren 1.000 hektareako eremu zabal batean –1.000 kirol zelai baino gehiago–. Azpiegitura horrekin, Iberdrolak aurreikusi du 590 megavatioko indarra sortuko duela, 390.000 etxebizitza hornitzeko adina, eta “urtean atmosferara 150.000 tona CO₂ isurtzea saihestuko” duela, prentsarako zabaldutako oharrean azaltzen duenez.

Ez da hor amaitzen ustezko abantailen zerrenda: eraikuntza lanek iraun duten bitartean 1.500 lanpostu sortu dira, eta neurriak hartu dituzte agertu diren aztarna arkeologikoak edo hegazti autoktonoen joan-etorriak errespetat-

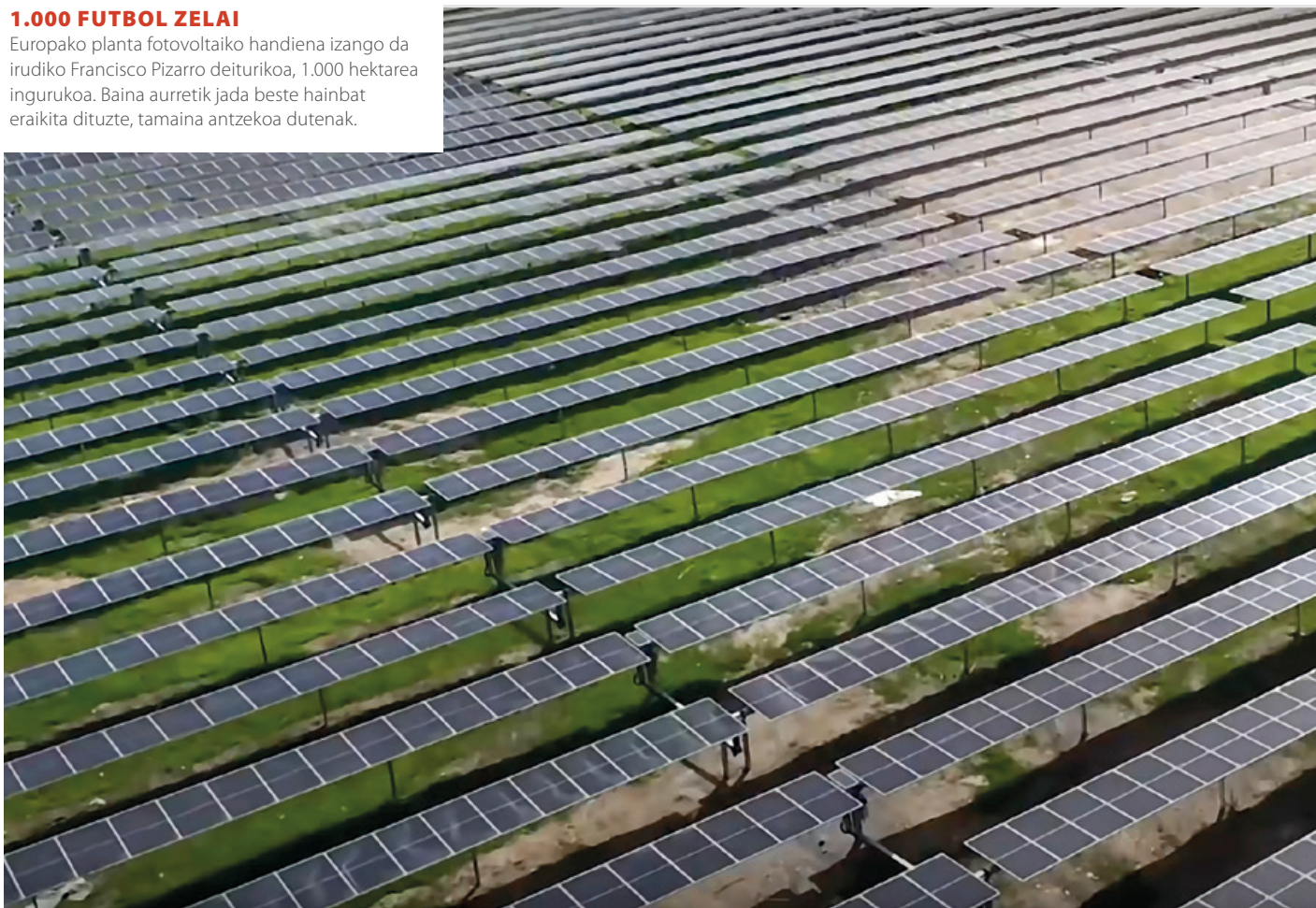
tzeko. Zer gehiago behar zuen Pizarrok aurpegi garbiketa baterako?

Baina badira halako makroazpiegiturak zalantzan jarri dituztenak. Ecologistas en Acción taldeak aspaldi ohartarazi zuen lurraldeak “sukar fotovoltaiko” bat bizi duela eta trantsizio energetikoaren aitzakian plangintzarik gabeko burbuila baten aurrean dagoela. Areago, Extremaduran “kolonizazio” berri bat gertatzen ari dela diotenak ere badira, beste bat bere historian.

Izan ere, Extremadurako herritarrek lehendik ere badakite esplotazioaren bidez hango baliabide naturalak erauztea zer den. Frankismo garaian, Tajo ibaia-
ren arroko urtegi handiak presoen esklabo lanarekin eraiki ziren, lan horrek orduan balio zuenaren laurdenaren truke,

1.000 FUTBOL ZELAI

Europako planta fotovoltaiko handiena izango da irudiko Francisco Pizarro deiturikoa, 1.000 hektarea ingurukoa. Baina aurretik jada beste hainbat eraikita dituzte, tamaina antzekoa dutenak.

IBERROLA

eta zati bat kondena ordaintzeko erabiliz gainera. Matadero Madrid Arte Garaikideko Zentroak *Dominación y (Neo-) extractivismo* ("Menperatzea eta (Neo-) estraktibismoa") publikazioan aztertu du kasua: kolonizazio frankistaren bidez, aspalditik zetorren "birsorkuntza" hidrauliko baten nahia bete nahi izan zen.

Publikazio hori, *Extremadura Saqueada* ("Extremadura arpilatua", Ruedo Ibérico) liburu ezagunaren 40. urteurrena gogoratzeko argitaratu da. Mario Gabiria soziologo nafar nekaezinak eta beste hainbatek egindako ikerlan horrek Extremaduran zeuden arrakalak agerian utzi zituen; bi hamarkada lehenago Francoren erregimenak martxan jarritako "Plan Badajoz" kolonizazio eta ureztatze proiektuaren ondorioak azaldu zituz-

**Lehenik frankismoko
kolonizazio hidrologikoa
izan zen, gero
nuklearrarenak
jarraitu zion, eta orain
fotovoltaikoa dator**

ten landa-azterketa kolektibo izugarriarekin: "Koloniak lan egiteko *pobladoak* baino ez dira, bizitzeko tokiak ordez", ondorioztatu zuen Gabiriak.

Beste energia krisi bat bizi zen garai haietan -1973ko petrolioarena- eta energia nuklearrik gabe etxeak "kandelekin argiztatu" beharko zirela ziotenen aurrean, liburuak Valdecaballeroseko zentralaren kontrako borroka akuilatu zuen -1979an Villanueva de la Serenaren 50.000 lagun elkartu zituena-.

Hortaz, lehenik kolonizazio hidrologikoa izan zen, gero nuklearrarenak jarraitu zion -1981ean Cáceresen Almarazgo zentrala zabaltu zutenean, bere bi erreaktoreekin, Espainiako Estatuko handiena zen-. Orain fotovoltaikoa dator, Extremaduran urteko sasoi gehie-

netan jaun eta jabe diren eguzki izpiak aprobetxatuz. Hori da aditu talde batek salatzen duena *Cómo evitar la tercera colonización energética de la región* ("Nola saihestu hirugarren kolonizazio energetikoa lurraldean") txostenean.

LEHEN URTEGIAK, ORAIN ISPILU ZELAIAK

Club Senior de Extremadura elkar-teak argitaratu du txostena, enpresari eta akademikoz osaturiko lobbya, eta muturreko ideiak defendatzeko bate-re susmagarria ez dena. Aditu horiek oso kritiko azaldu dira berriztagarriak ezartzeko moduarekin; hasteko ikus-pegia sozial batetik. Azaldu dutenez, Extremadurako industria-ondasunaren erdia elektrizitatearen ekoizpenari dagokio, eta Iberdrolak oligopolio bezala jokatzeko du, baliabide industrial guztien %30 bereak direlako –zentral nuklear eta hidroelektriko nagusiak barne–; al-diz, apenas mantentzen ditu 1.200 lan-postu lurraldean.

Francisco Pizarro plantan eguzki-plakak jartzeko ehunka lagun aritu ziren lanean Torrecillas de la Tiesan, batez ere Andaluziatik joandakoak, eta herrian alokatutako etxebizitza prekariotan lotan. Baina egun batetik bestera desagertu ziren eta orain mantenurako langile gutxi batzuk baino ez daude. Txostenak dioenez, fotovoltaikoaren sektoreak hektarea bakoitzeko 0,05 lanpostu sortzen du, nekazaritzakoak baino gutxia-go, kasu gehienetan. Julián Mora kate-

Francisco Pizarro planta fotovoltaikoan ekoiztutako energia Danonek eta Pepsicok urruneko hirietan –tartearen Gasteizen eta Iruñean– dituzten lantegientzat izango da

dradunak egindako ikerlan demografiko baten emaitzak ere badakartza: Extremaduran azken urteetan eraiki diren planta fotovoltaiko erraldoien inguruko 20 udalerrietatik guztiek, salbuespenik gabe, galdu dituzte biztanleak.

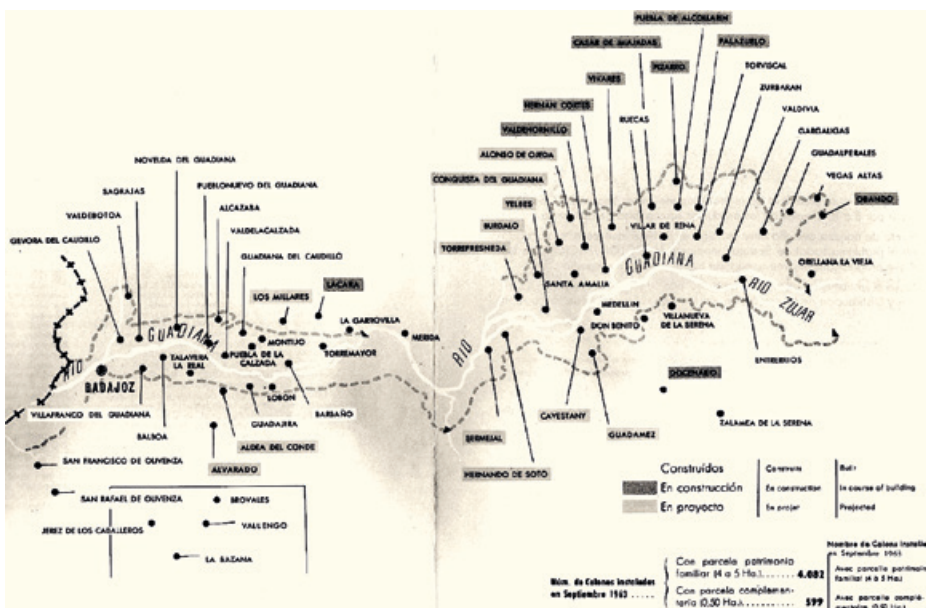
Sistemak baditu zentzugabekeria gehiago. Sortutako energiaren laurdena baino ez da tokian bertan kontsumitzen, eta beste guztia kilometro askotara garraiatu behar izaten da. Francisco Pizarro plantakoa, adibidez, Danonek eta Pepsicok hainbat hiritan –tarte-

Gasteizen eta Iruñean– dituzten lantegientzat izango da, Iberdrolak konpainia horiekin hitzartu duenez. "Sortzen den tokian zuzenean erabiltzen den hori bakarrik da 'energia berdea' –diote txosteneko adituek–. Baina administrazioak publizitate engainagarria toleratzen ari dira, 'berde' izena emanez berriztagarriak ez direnekin garraiatu eta kontsumitzen diren energiei".

Torrecillas de la Tiesa, Talaván, Talayuela, Usagre... Eguzki-plaken habee-tzak porlanez josi dituzte herri asko-tako lurrak, lehen nekazaritzarako edo abeltzaintzarako emankorra zena hondatuz. *El País* egunkariak bere webgunean proiektu fotovoltaiko horiez egindako erreportajerako hitz egin du Angel García, Asaja nekazari gazteen elkarteko kideak: "Enpresa horietako batek lur jabearen atea jotzen duenean loteria to-katzen zaio, baina nekazari bat ere desagertzen da".

Club Seniorrek egindako kalkuluen arabera, berriztagarriekin okupaturiko azalera 85.000 hektareakoa izan dai-teke: "Extremadura gaur egun zelai fo-tovoltaikoen ispiluz jositako lurralde bat da, eta hurrengo urteetan ere hala izango da". Aditu horiek ez dira, noski, energia berriztagarriak erabiltzearen kontrakoak, baina planifikazio eta iriz-pide jasangarririk gabe, kalte sozialak eta ekologikoak aurreko kolonizazioen antzekoak izango direla diote.

Ez dira bakarrik. Antonio Turiel *The Oil Crash* blog ezagunaren ardura-

PLANOAK

Lehengo eta oraingo kolonizazioen bi plano. Ezkerrekoa, "Plan Badajoz" delakoarena, Guadiana ibaiko urak aprobetxatzeko frankismoak egindakoa. Eskuinekoa, Torrecillas de la Tiesako proiektu fotovoltaikoarena. Batean zein bestean Extremadurako baliabideak arplatzea helburu, herritarren beharrak albo batera utzita.

IBERDROLA

ABELTZAINZA

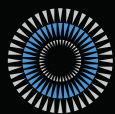
Eguzki-plaka modernoan ondoan artaldeak jarri ditu Iberdrolak bere promozio bideoetan, ezkutatuz lurra hondatu eta despopulazioa dakartela halako proiektuek.

dun eta trantsizio energetikoan asko dakienak ere esana du eguzki parkeak "infernua" izango direla udaran, toki-ko tenperatura asko igotzen delako eta material kutsakorrez eginak daudelako. Turielek artikulua argitaratu du *Contexto* gunean Juan Bordera eta Alfons Pérezekin batera, egungo krisi energetikoaz. Alemaniak hidrogeno berdea inportatuz Europar Batasunetik kanpoko herrialdeei "inposatu nahi dien sakeo energetikoaren plan koloniala", Europa hegoaldeko herrialdeetan ere ezarri nahi dela diote. Eta hor, berriztagarrien industriak –hidrogeno berdea lortzeko

**Kalkulu batzuen arabera
berriztagarriekin
okupaturiko azalera
85.000 hektareatakoa
izan daiteke laster
Extremaduran**

argindar berdea behar baita– buruan dituen proiektu fotovoltaiko erraldoiek pisu nabarmena izango dute.

Horren aurrean zer? Sardinian, adibidez, gasbideen kontrako mugimendutik berriztagarrien kolonizazioa salatzeaz gain, "trantsizio energetiko justua" aldarrikatu dute, horretarako komunitate energetikoak aldarrikatuz –Euskal Herrian hainbat tokitan martxan jarri direnen antzekoak–, herri-tarrek eurek sortutako energia garbia kontsumitu eta onurak komunitatera itzul daitezen, urruneko metropoli batera eraman baino. ●

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani 23 · 20004 Donostia

T. 943 420 624

info@zinkunegioptika.com

www.zinkunegioptika.com

